

IZVAJANJE REGIJSKE CERTIFIKACIJE GOZDOV PO SISTEMU PEFC V LETU 2017

V letu 2017 je regijsko certifikacijo gozdov PEFC (RCG PEFC) najbolj zaznamoval vstop družbe **Slovenski državni gozdovi, d.o.o.**, ki gospodari s 178.615 gozdnimi parcelami oziroma 231.498 ha gozda v lasti Republike Slovenije. Ker je v RCG PEFC vstopil predstavnik največjega lastnika gozdov v Sloveniji se pričakuje, da se bo zaradi tega vse več podjetij tudi certificiralo za sledljivost izvora lesa po sistemu PEFC. Sedaj ima certifikat za sledljivost 44 slovenskih podjetij, ki se ukvarjajo s prodajo ali predelavo lesa. Tako se tudi v Sloveniji hitro povečuje promet s certificiranim lesom. Večina kupcev lesa je tudi pripravljena za certificiran les ponuditi boljšo ceno ali pa lastnikom gozdov uredijo in plačajo stroške izdaje potrdila o vključenosti v RCG PEFC.

Skupaj je v RCG PEFC vključenih že **1033 lastnikov**, ki gospodarijo z **283.266 ha** na **195.663 parcelah**, kar predstavlja **24 % slovenskih gozdov**. Za namen rednega izvajanja RCG PEFC je Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije (KGZS) v letu 2017 že šestič ocenila trajnostno gospodarjenje z gozdovi (TGG) pri lastnikih, vključenih v RCG PEFC. Hkrati pa je bila KGZS deležna četrtega nadzornega ocenjevanja izvajanja postopkov RCG PEFC s strani certifikacijskega organa Inštituta KON-CERT.

Nadzorno ocenjevanje I KON-CERTA

Presoja administrativnih postopkov RCG PEFC pri nadzornem ocenjevanju, ki ga je izvedel certifikacijski organ I KON-CERT, se je v februarju izvedla na sedežu KGZS. Pri tem je bilo sicer izpisanih nekaj manjših neskladij, vendar so bila le ta odpravljena že do konca aprila. Drugi del ocenjevanja regijskega predstavnika predstavlja ocenjevanje izvajanja regijske certifikacije gozdov PEFC na terenu, ki je trajalo od 2. junija do 17. avgusta 2017. I KON-CERT je v tem času ob prisotnosti predstavnikov KGZS opravil ocenjevanje na 13 gozdnih posestvih. Pri 7 lastnikih se je izvedlo prvo ocenjevanje, ponovno se je pregledalo 4 gozdna posestva, ki smo jih že pregledali presojevalci KGZS, na dveh gozdnih posestvih pa je I KON-CERT ocenjeval delo presojevalcev KGZS. Certifikacijski organ je v letošnjem letu za pregled izbral gozdne posesti v Območnih enotah Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) Sežana, Postojna, Tolmin, Maribor, Ljubljana in Kranj. Pri ocenjevanju izvajanja RCG PEFC ni bilo ugotovljenih nobenih neskladnosti.

Redno ocenjevanje KGZS

Ocenjevalca KGZS sta v okviru rednega letnega programa ocenila TGG pri 19 naključno izbranih lastnikih gozdov, ki so vključeni v RCG PEFC. V ocenjevanje je bilo vključeno 12.336 ha gozdov na 519 gozdnih parcelah. Potekalo je od konca aprila do sredine novembra. Na podlagi informacij zbranih na ZGS, pri lastniku gozda ter na ogledu gozda se je za posameznega presojanega lastnika gozda napisalo Zapisnik o skladnosti izvajanja zahtev TGG z določili slovenske sheme za certifikacijo gozdov. Pomanjkljivosti se je ugotovilo pri 9 oziroma skoraj polovici lastnikov gozdov izbranih za letošnje ocenjevanje.

Izredno ocenjevanje KGZS

Ob ocenjevanju I KON-CERTA, sta predstavnika KGZS hkrati izvajala tudi izredno ocenjevanje gozdnih posesti. Na ta način se je pregledalo 10 gozdnih posesti. Na koncu izrednega pregleda se je skupaj z lastnikom izpisalo ugotovljena neskladja in določilo rok za njihovo odpravo. Neskladja so bila ugotovljena pri 5 lastnikih gozdov oziroma 50 % gozdnih posesti, ki so bila deležna izrednega ocenjevanju.

Zaključne ugotovitve

Lastniki, ki so bili letos prvič pregledani, v 58 % primerih sami opravijo večino del v svojih gozdovi. V dveh primerih, kjer sta lastnika pravni osebi, se družbi tudi drugače ukvarjata z gozdarstvom, saj sta registrirani za sečnjo in spravilo lesa ter gozdne gradnje. Ostali lastniki

gozdov, posebej tisti, ki imajo zaradi naravnih ujm in podlubnikov poškodovan gozd, so za sečnjo in spravilo lesa najeli profesionalne delavce. V enem primeru je lastnik izvedel dela v gozdu s pomočjo strojnega krožka (medsosedska pomoč), ker je tudi sam član tega krožka. Dva lastnika gozdov (8 %) imata registrirano dopolnilno dejavnost za sečnjo in spravilo lesa, še več (12 %) jih ima opravljeno NPK za sekača in gozdarskega traktorista. Kar 62 % prvič ocenjenih lastnikov se je udeležilo vsaj enodnevnega tečaja za varno delo z motorno žago, 31 % pa tudi tečaja za varno traktorsko spravilo lesa.

Kot vsako leto se tudi letos potrjuje, da so **lastniki gozdov zelo slabo informirani**, saj pri nastajanju gozdarskih načrtov sodeluje manj kot tretjina (31 %) pregledanih lastnikov gozdov. Še slabša je njihova udeležba na drugih gozdarskih dogodkih (27 %), kar se odraža tudi na slabem poznavanju gozdnogospodarskih značilnosti svoje gozdne posesti, saj manj kot petina (19 %) lastnikov ve, katera dela so načrtovana in koliko lahko trajno letno posekajo na svoji gozdni posesti. V letu 2017 so bila pri rednem in izrednem ocenjevanju gozdnih posesti ugotovljena **neskladja pri 43 % lastnikih gozdov**, kar je nekoliko manj kot v prejšnjih letih. Težavo lastnikom gozdov še vedno povzroča vodenje evidenc poseka, spravila in prodaje lesa ter hranjenje upravnih in drugih dokumentov glede gospodarjenja z gozdno posestjo oziroma **vodenje sistema potrebne skrbnosti**, ki ga zahteva evropska uredba št. 995/2010. Kar pri 30 % lastnikov gozdov je bilo pomanjkljivo vodenje sistema potrebne skrbnosti. Veliko lastnikov tudi še ne upošteva zakonskega določila, da **mora biti vsak stroj, ki dela v gozdu, opremljen s kompletom za primer izlitja olja**. Pri ocenjevanju kar 38 % lastnikov gozdov, ki sami spravljajo les iz gozda, ni imelo traktorja opremljenega s tako imenovanim »eko kompletom«. V zadnjih letih je bil zagotovo **največji napredek narejen na področju varnega dela v gozdu**, tako le en lastnik, ki dela z motorno žago, še ni imel zaščitnih protivreznih hlač. Ostali neskladji sta se nanašali na najdene odpadke v gozdu ob lokalni cesti in nelegalno urejen prostor za piknik v gozdu. Na večji gozdni posesti je bila sicer še ugotovljena **nedovoljena paša domačih živali v gozdu**, ki pa jo ne izvaja lastnik in se izvaja brez njegovega dovoljenja.

Neskladnosti pri TGG, ki jih je KGZS ugotovila pri ocenjevanjih v letu 2017

Vrsta neskladja	Število kršiteljev	Število kršiteljev v %
Se ne vodi evidenca poseka, spravila, uporabe in prodaje lesa	4	13
Stroji za delo v gozdu niso opremljeni s kompletom za izlitje olja	8	38
Opadki v gozdu	1	3
Neuporaba zaščitnih protivreznih hlač	1	3
Neurejena dokumentacija – (odločbe ZGS ipd...)	7	23
Nedovoljena paša v gozdu	1	3
Nelegalni objekti v gozdu	1	3
SKUPAJ	13	43

Kljub navidezno velikemu številu ugotovljenih neskladnosti, so vsi lastniki pravočasno odpravili pomanjkljivosti, zato ni bilo sprejetih nikakršnih dodatnih ukrepov.

Zaradi gradacije smrekovih podlubnikov smo pri ocenjevanju posebno pozornost posvečali **izvedbi sanacije zaradi podlubnikov poškodovanih gozdov**. V ocenjevanje je bilo zajetih 8 takih posestev ali 31 % vseh ocenjevanih. Zelo nas je razveselilo, da so vsi lastniki poškodovanih gozdov naredili vse, kar jim je bilo za sanacijo gozdov po žledolomu in preprečitev nadaljnje razmnožitve podlubnikov naloženo s strani ZGS, pri čemer je večji gozdni posestnih izvedel nekatere ukrepe šele po izdaji sklepov ZGS o izvršbi.

Izdaja potrdil

Promet s certificiranim lesom se stalno povečuje, kar se odraža tudi v stalnem izdajanju potrdil o vključenosti v RCG PEFC. V letošnjem letu je bilo izdanih 158 potrdil, od začetka

certifikacije PEFC že 972. S potrdilom lastniki dokazujejo, da je bil les z njihove gozdne posesti pridobljen na trajnosten način.

Sprememba površin certificiranih gozdov

V RCG PEFC se je letos vključilo 156 lastnikov gozdov ali 15 % vseh sodelujočih. Površina gozdov vključena v RCG PEFC se je zaradi priključitve družbe SIDG, d.o.o. drastično povečala, za skoraj 238.000 ha ali za več kot 6 krat. Lastniki pa tudi izstopajo. Ob napovedi ocenjevanja sta iz sistema izstopila 2 lastnika. Novi vstopi, izstopi, spremembe lastništva in statusa gozdnih parcel zahtevajo stalno posodabljanje baze podatkov o certificiranih gozdovih.

Priporočila za izboljšanje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi:

- 1. Za svojo gozdno posest moramo voditi ustrezen sistem potrebne skrbnosti v skladu z Uredbo (EU) št. 995/2010 (odločbe ZGS, dobavnice, evidence sečnje in spravila lesa, evidence prodaje lesa, evidence lastne uporabe lesa, ocena tveganja).**
- 2. Ustrezno zaščitno opremo za delo v gozdu je potrebno dosledno uporabljati skladno z navodili proizvajalca.**
- 3. Vsak stroj v gozdu mora biti opremljen z opremo za primer izlitja olj (eko komplet).**
- 4. Na območjih vodnih virov in povsod, kjer se to zahteva v gozdarskih načrtih, se za mazanje verige motorne žage uporablja biološko razgradljivo olje.**
- 5. Svojo posest moramo stalno pregledovati in takoj začeti s sanacijo, če smo opazili pojav gozdnih škodljivcev (podlubniki) in bolezni.**
- 6. Vsem gozdnim lastnikom se priporoča vpogled v gozdarske načrte za njihovo gozdno posest, večjim lastnikom pa tudi izdelavo posestnega načrta. Nekatero podatke za svojo gozdno posest lahko dobimo na Pregledovalniku podatkov o gozdovih na spletni strani Zavoda za gozdove (<http://prostor.zgs.gov.si/pregledovalnik/>).**
- 8. Lastniki in upravitelji gozdov bi se morali pogosteje udeleževati dogodkov s področja gozdarstva in nadgraditi svoje gozdarsko znanje.**
- 9. Pri najemanju izvajalcev za delo v gozdu je priporočljiva sklenitev ustrezne pisne pogodbe.**

Pooblaščen koordinator za izvajanje regijske certifikacije gozdov PEFC
Egon Rebec